

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО
КАФЕДРА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК ТА ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Львів
2024

Розроблено та внесено:

кафедрою поведінкових наук та військового лідерства

Розробник програми:

полковник Капінус Олександр Сергійович – доктор педагогічних наук,
доцент, начальник кафедри поведінкових наук та військового лідерства

працівник Збройних Сил України Гапон Надія Павлівна – доктор
філософських наук, професор, професор кафедри поведінкових наук та
військового лідерства

Назва курсу	Професійна етика та психологія вищої школи
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Інститут психологічної підтримки персоналу, кафедра поведінкових наук та військового лідерства
Найменування спеціальності	011 Освітні, педагогічні науки 126 Інформаційні системи та технології 255 озброєння та військова техніка 032 Історія та археологія
Викладач (-і)	Гапон Надія Павлівна, професор кафедри поведінкових наук та військового лідерства, доктор філософських наук, професор.
Контактна інформація викладача (-ів)	haronnp@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	щосереди, 15.00-17.00 онлайн-консультації
Інформація про курс	Курс покликаний ознайомити із основними засадами сучасних підходів до навчання та виховання, із психолого-педагогічними методами навчання курсантів, психологічними та етичними особливостями ефективного застосування методів у практиці роботи з курсантами та колективом. Дисципліна викладається у 3-4 семестрах обсягом 3 кредити ЄКТС
Коротка анотація курсу	Курс знайомить із особливостями процесів та явищ психіки військовослужбовця, курсанта; специфікою розвитку пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та урахування індивідуальних властивостей курсантів, навчальної групи; формує здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Мега та цілі курсу	Навчання ад'юнктивів теорії та практиці врахування та використання соціально-психологічних технологій, прийомів та методів психологічного впливу на тих, що навчаються, врахування закономірностей психічних пізнавальних процесів у навчанні і вихованні курсантів, використання психологічного підґрунтя навчання, розвиток військової та педагогічної майстерності, етики педагогічних взаємин.
Список основної та додаткової літератури	Основна література 1. Військова педагогіка у професійній діяльності офіцера і сержанта: Частина І. “Загальні основи педагогіки та військової дидактики” / О. В. Бойко, Л. В. Коберський, В. М. Кожевников, А. М. Романишин, С. В. Скрипник. – Львів : АСВ. 2012. – 448 с. 2. Гапон Н. Соціальна психологія: навчальний посібник / Н. Гапон. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 366 с. – Режим доступу до ресурсу : http://helpiks.org/6-13265.html 3. Драйден Г. Революція в навчанні /Гордон Драйден, Джаннетт Вос; перекл. з англ. М. Товкало. – Львів : Літопис, 2011. – 544 с. 4. Капінус О. С. Соціальна відповідальність офіцера: монограф. / О. С. Капінус. – Львів : НАСВ, 2019. – 213 с. 5. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: підруч. / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко.– Київ : Каравела, 2014. – 360 с. – Режим доступу до ресурсу : https://studfiles.net/preview/5319027/ 6. Професійна етика вищої освіти: навч. посібн. / А. П. Алексеєнко,

	<p>К. І. Карпенко, Л. О. Гончаренко, В. В. Дейнека. Харків: ХНМУ, 2015. – 77 с.</p> <p>7. Тренінгові технології у навчанні та вихованні віськовослужбовців: навч. метод. посібн. / Т. Гриневич, О. Капінус, Т. Мацевко та ін. – Львів : НАСВ, 2019. – 405 с.</p> <p>Додаткова література</p> <p>8. Гапон Н. Ставлення до виявів академічної нечесності у студентів як соціально-психологічна проблема / Н. Гапон // Humanitarium. Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» . – 2017. – Том 39. – Вип. 1. – Психологія. – С. 56-63. – Режим доступу до ресурсу : http://humanitarium.online/index.php/hum/issue/view/8.</p> <p>9. Гапон Н. Психологія взаємин викладача зі студентами у світлі ціннісних засад європейської освіти/ Н. Гапон // Гуманітарний Вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 38. Психологія. – С. 30-38. – Режим доступу до ресурсу: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2016_38).</p> <p>10. Гапон Н.П. Теоретико-методологічні проблеми психології: навч. посіб. : Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 180 с.</p> <p>11. Психологічні особливості студентського віку. На допомогу кураторам. Вип. 3 / [укладачі : Л. М. Яворовська, Р. Ф. Камишнікова, О. Є. Поліванова, С. Г. Яновська, С. М. Куделко]. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 88 с. – Режим доступу до ресурсу : http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/9397/2/Psychologichni_osoblyvosti_2013_3.pdf</p> <p>12. Chudzicka-Czupała, A., Application of the theory of planned behavior in academic cheating research: a cross-cultural comparison / A. Chudzicka-Czupała, D. Grabowski, A.L. Mello, J. Kuntz, D. Zaharia, N. Hapon, A. Lupina-Wegener, D. Börü // Application of the theory of planned behavior in academic cheating research: a cross-cultural comparison// Ethics & Behavior.– 2016.– Volume 26 (8). – P. 638-659. – Режим доступу до ресурсу: https://doi.org.10.1080/10508422.2015.1112745</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	30 годин аудиторних занять, у тому числі 30 годин групових занять, 60 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>За результатами вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика та психологія вищої школи» здобувачі матимуть:</p> <p>вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми озброєння та військової техніки сухопутних військ державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень в наукових публікаціях у фахових виданнях (ПР0-2);</p> <p>здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічної та професійної доброчесності, постійної відданості розвитку нових ідей у передових контекстах професійної та наукової діяльності (ПР0-5);</p> <p>володіти вміннями та навичками з питань організації і здійснення освітнього процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування</p>

	активних методів викладання навчальних дисциплін (ПРО-6).
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль	Залік
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Групові заняття. Презентації. Дискусії. Пояснювально-ілюстраційний, репродуктивний, тощо методи. Для розвитку їх творчих здібностей застосовується метод проблемного навчання: проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, винахідницький метод.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Підсумкове оцінювання (за результатами усього курсу): Групові заняття – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50); Залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).
Академічна доброчесність	Очікується, що есеї, презентації курсантів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших курсантів зауважуватимуться та оцінюватимуться як приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що усі ад'юнкти відвідуватимуть усі групові заняття курсу. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет професійної етики та вищої військової школи. 2. Завдання професійної етики та психології вищої військової школи. 3. Теоретичні основи психології навчання. 4. Поняття про навчання в педагогічній психології. 5. Вплив основних теоретичних напрямів на психологію навчання. 6. Формування позитивного ставлення до навчання у курсантів 7. Психологічна характеристика навчання у вищому військовому закладі освіти 8. Психологія особистості курсанта (слухача) 9. Особливості вияву характеру курсанта у навчально-виховному процесі. 10. Урахування індивідуально-типологічних особливостей курсантів (екстраверсія, інтроверсія). 11. Оптимальні стилі спілкування з курсантами з різною індивідуальною типологією. 12. Урахування закономірностей психологічних особливостей викладача та курсантів у навчанні та вихованні. 13. Професійна Я-концепція викладача та проблеми її становлення. 14. Егоцентризм викладача, професійне виорання: проблеми та подолання. 15. Розвиток мислення, пам'яті та шляхи активізації уваги курсантів 16. Особливості перцептивних та емоційно-вольових процесів

	<p>курсанта</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Подолання агресії та формування потреби допомоги іншому. 18. Організація сприйняття навчальної інформації. 19. Психологічний аналіз сприйняття наочних засобів навчання. 20. Рекомендації з використання наочності у навчанні. 21. Психологія спілкування у військовому середовищі 22. Сутність, функції та структура спілкування. 23. Види та засоби спілкування. Етика спілкування. 24. Особливості ефективного комунікатора. 25. Бар'єри спілкування та шляхи їхнього подолання. 26. Педагогічна майстерність викладача та завдання формування курсантського колективу. 27. Етика взаємин у курсантському колективі 28. Військовий колектив як різновид малої соціальної групи. 29. Негативні соціально-психологічні явища у військовому колективі (деіндивідуалізація, огруплення мислення, стереотипізація особи, тощо) та їхнє подолання. 30. Конформізм у курсантському колективі. Різновиди та способи подолання. 31. Соціально-психологічний феномен групової поляризації у прийнятті рішень. 32. Методи дослідження взаємин у колективі. 33. Психологічні та етичні засади регулювання взаємин у колективі. 34. Лідерство. Стилi керівництва в колективі. 35. Проблеми упереджень у курсантській групі та їхнє подолання
Опитування	З метою оцінювання якості курсу буде надана анкета після завершення курсу

Схема курсу

Кількість годин ауд./самоств.	Тема	Результати навчання	Завдання
4/8	Тема 1. Теоретико-практичні засади професійної етики та психології вищої школи	Предмет, завдання професійної етики та психології вищої школи. Завдання професійної етики та психології вищої військової школи. Види професійної етики та принципи професійної етики. Психологія вищої школи: становлення та розвиток. Болонський процес та становлення вищої освіти в Україні. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. Принципи психологічного дослідження: науковість, об'єктивність тощо. Психологічні проблеми викладання: егоцентризм педагога та професійне вигорання. Поняття егоцентризму як компонента Я-концепції. Психологічна самокорекція егоцентризму педагога. Причини та наслідки професійного вигорання. Профілактика професійного вигорання. Теоретичні основи психології навчання. Поняття про навчання в педагогічній психології. Вплив основних теоретичних напрямів на психологію навчання.	Тести, питання
11/22	Тема 2. Психологічні засади індивідуального підходу: типологія та особливості психічних процесів курсантів	Поняття індивідуального підходу до курсантів. Індивідуальні характеристики курсантів (ціннісні орієнтири, життєві плани, сформовані настанови, домінуючі мотиви діяльності і поведінки, вік, стать, темперамент, тощо). Зв'язок навчання із розвитком особистості. Зв'язок навчання із розвитком особистості. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності курсанта. Характерологічні особливості курсантів. Психолого-педагогічні рекомендації щодо врахування характерологічних особливостей студентів. Особливості перцептивних та почуттєво-	Питання

		<p>вольових процесів курсанта. Емоційна сфера: агресія та її подолання. Психологічні особливості військово-професійної діяльності. Психологія пізнавальних процесів. Мислення та каузальна атрибуція: теорія приписування причин. Вплив особистих вражень та очікувань на інтерпретацію подій (хіндсайт, ефект дезінформації, праймінг). Типові прийоми суджень в умовах недостатньої інформації. Ілюзорне мислення: пояснення випадкових подій. Розвиток мислення, пам'яті та шляхи активізації уваги курсантів.</p>	
13/30	<p>Тема 3. Психологія курсантської групи, групових впливів та лідерства</p>	<p>Психологія курсантської групи. Психологічна структура та динамічні процеси групи. Згуртованість групи. Психологічний клімат групи. Психологічна сумісність та самопочуття. Лідерство в групах. Мотиваційна сфера та навчальна мотивація курсантів. Спілкування як обмін інформацією між викладачем та курсантом. Бар'єри спілкування. Подолання соціальних впливів в курсантській групі: соціальна фасилітація, соціальні лінощі, деіндивідуалізація, групова поляризація тощо. Етика взаємин у курсантському колективі. Психологія військового колективу. Конформізм як груповий феномен. Поняття конформізму, різновиди конформізму : поступливість та схвалення. Умови та причини вияву конформізму. Проблеми упереджень у курсантській групі та їхнє подолання. Зв'язок упереджень з стереотипами та установками. Гендерні упередження. Соціальні джерела упереджень. Емоційні та когнітивні джерела упереджень та їхнє подолання.</p>	Питання
	Залік		Питання до заліку